

siejszych bliskim i zrozumiałym, a twórczość Kopernika, Modrzewskiego czy Reja pomocną w naszej codziennej walce. I to jest zarazem najpewniejsza wytyczna na przyszłość, wskazówka, po jakiej drodze winna dalej rozwijać się nasza wiedza o odrodzeniu.

J. G.

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU

Rok 1952 przyniósł dalsze ożywienie działalności WAP na wszystkich odcinkach dotychczasowej pracy. Mimo, że w latach poprzednich udało się zabezpieczyć i przewieźć do magazynów duże ilości cennych archiwaliów, w roku minionym zasób Archiwum zwiększył się o ponad 30 zespołów liczących razem przeszło 1.100 mb. Na specjalną uwagę zasługują tu: archiwum m. Kłodzka, archiwum rodowe i gospodarcze hr. Magnisów z Bożkowa i Dusznik, wreszcie przedstawiające dużą wartość naukową archiwalia wydobyte spod gruzów dawnego budynku Archiwum Państwowego we Wrocławiu.

Kontynuowanie prac mających na celu całkowite uporządkowanie i zinventaryzowanie zespołów takich, jak Rejencja Opolska lub Komisja Generalna było powodem, że personel Archiwum nie mógł przystąpić do porządkowania świeżo zwiezionych archiwaliów. Akta niektórych uporządkowano i zinventaryzowano całkowicie (archiwum m. Legnicy) albo prawie całkowicie (Komisja Generalna). Pracę przy porządkowaniu innych archiwaliów (Rejencja Opolska, Śląski Konsystorz Ewangelicki i inne) doprowadzone zostały do takiego stadium, że naukowcy uzyskali dostęp do około 120.000 jednostek archiwalnych.

Dzięki szybkim postępom w dziedzinie porządkowania archiwaliów z każdym rokiem wzrasta liczba naukowców, korzystających z archiwaliów, do których (jak np. do archiwów magnackich) przed 1939 r. w żadnym wypadku nie uzyskaliby dostępu.

Archiwum nie ograniczało się do opieki nad archiwaliami w ścisłym tego słowa znaczeniu. Zdając sobie sprawę z ważności materiału aktowego, jaki powstaje współcześnie w urzędach, instytucjach i wszelkich zakładach pracy, Archiwum troszczyło się o to, aby materiały te były otaczane dostateczną opieką już teraz, kiedy znajdują się jeszcze poza obrębem magazynów archiwalnych. Zadanie to starało się Archiwum osiągnąć przez pouczanie i instruowanie personelu składnic akt, przez wizytowanie tych składnic, wreszcie przez kontrolowanie zbiornic trudniących się gromadzeniem makulatury. Około 1.000 wizytacji i kontroli przeprowadzonych przez Archiwum Wojewódzkie i przez podległe Archiwa Powiatowe świadczy, jak intensywną akcją prowadzi Archiwum na tym polu. Akcja ta daje pożądane rezultaty.

Oprócz prac o charakterze ściśle archiwalnym personel Archiwum zajmował się również pracą naukową. Bardziej doświadczeni archiwiści opracowali kilkanaście referatów z dziedziny archiwistyki i archiwoznawstwa, z których jedne przedstawione zostały na wewnętrznych zebraniach naukowych w Archiwum, inne — na posiedzeniach sekcji archiwalnej Towarzystwa Miłośników Historii, inne wreszcie — na konferencjach naukowych organizowanych przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.

Ponad to Archiwum uczestniczyło w inwentaryzacji materiałów do historii wsi polskiej. W pracy tej kontynuowanej przez wszystkie prawie Archiwa

Wojewódzkie udział Archiwum Wrocławskiego wyraził się cyfrą 240 przeglądniętych tomów liczących ponad 312.000 stron, z których sporządzono prawie 2.000 notatek.

Krótkie to sprawozdanie nie obejmuje takich odcinków działalności Archiwum, które mniej interesuje historyków.

OCALAŁE ARCHIWALIA W ARCHIWUM MIEJSKIM WE WROCŁAWIU

Obecną strukturę otrzymało Archiwum Miejskie we Wrocławiu w drugiej połowie XIX wieku, gdy poddano je fachowemu kierownictwu i udostępniono dla badań naukowych. Podczas drugiej wojny światowej, w jesieni 1944 r. ewakuowano z Wrocławia Archiwum Miejskie i jego zasób rozmieszczono w pięciu miejscowościach na Dolnym Śląsku. W roku 1948 zasób Archiwum Miejskiego, zgromadzony i zabezpieczony przez Archiwum Państwowe i Bibliotekę Uniwersytecką we Wrocławiu, przejęło utworzone wówczas b. Archiwum Akt Dawnych m. Wrocławia.

Zasób Archiwum m. Wrocławia tworzą trzy grupy archiwaliów:

a) księgi rękopiśmienne, b) dokumenty i listy pergaminowe i papierowe oraz c) akta archiwalne i registry b. Magistratu m. Wrocławia.

Dział ksiąg rękopiśmiennych podzielony rzeczowo zachował następujący materiał archiwalny:

W dziale pod lit. „A” zachowały się archiwalia dotyczące Śląska, jako całości, jego stosunku do Polski, Czech, Austrii i Prus — a więc: ustawy krajowe, patenty cesarskie (*Liber litter. Patentium* z lat 1595—1739) dotyczące podatków, zaciągu wojskowych i furazu dla wojska, spraw monetarnych, handlu, służby dworskiej, zapobiegania zarazie, czyszczenia kominów, dezercji, żebractwa itp., patenty królewskie pruskie związane z objęciem Śląska przez Prusy, a dotyczące między innymi także położenia ludności poddańczej i spraw monetarnych, „*Acta Publica*“ z lat 1540—1742, zawierające reskrypty cesarskie, memoriały stanów śląskich i diariusze sejmku stanowego, wykazy podatkowe, zatwierdzenia przywilejów stanowych, sprawy monetarne, handlu Polski ze Śląskiem, dotyczące zbiegłych chłopów, gorzelnictwa, kwater wojskowych oraz zawierające wiadomości statystyczne.

Pod lit. „B” zachowały się archiwalia do poszczególnych księstw śląskich np.: inwentarze, przywileje, księgi rachunkowe, wykazy dóbr, statuty, urbaria, akta sprzedaży i dzierżaw, korespondencja książąt, biskupa wrocławskiego i opatów, przepisy sądowe i administracyjne, uchwały sejmików krajowych, protokoły sądu książęcego, wyciągi testamentarne, spisy poddanych w dobrach duchownych i świeckich, wykazy podatków, registry wojskowe itp. materiały od XIV—XVII wieku.

Pod lit. „C” znajdują się materiały archiwalne dotyczące wyłącznie księstwa wrocławskiego, jak przywileje, statuty, akta sądowe, księgi ławnicze, registry dóbr, księgi dotyczące grodu Namysłowa i urbaria od XIV—XVIII w.

Pod literą „D” znalazły się kopiarze przywilejów miejskich i stare repertoria od XIV—XVIII wieku. Straty w tym dziale są nieznaczące.

Pod lit. „E” zachował się tylko „*Liber Magnus*” obejmujący lata 1527—1840, zawierający wiadomości o treści historycznej między innymi listy Zygmunta III dotyczące handlu ze Śląskiem, chronologiczne zapiski wydarzeń,